

BESLUT

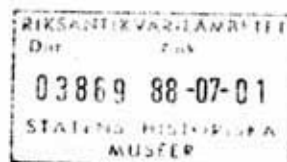
LÄNSSTYRELSEN
Jämtlands län
Planeringsavdelningen
Länsantikvarien

Datum

Dnr (anges vid skriftväxling)

1988-06-21

11.392-654-83

Byggnadsminnesförklaring av bryggstuga, födorådsstuga, härbre och loge med vidbyggt vagnslider/vedbod på fastigheten Norrgård 1:2, Mattmar sn, Åre kn, Jämtlands län

Frågan om byggnadsminnesförklaring väcktes av ägaren, 21 februari 1983.

har ej framfört någon erinran mot de föreslagna skydds-föreskrifterna.

Byggnadsnämnden i Åre kommun har godtagit byggnadsminnesförklaringen.

Länsmuseet har under hand tillstyrkt byggnadsminnesförklaringen och föreslagna skyddsföreskrifter.

Gården Norrgård 1:2 är belägen i Mattmars kyrkbygd, ett ovanligt välbevarat odlingslandskap med anor sedan järnåldern. Området är av riksintresse för kulturminnesvården.

Fastighetens byggnader ligger väl samlade utmed byvägen i det öppna, flacka, odlingslandskapet.

Gården har varit i samma släkts ägo sedan 1860-talet då den förvärvades av nuvarande ägarens farfarsfar.

Den befintliga gårdsbildningen torde i huvudsak härstamma från 1800-talets mitt och senare hälft. Husen grupperar sig till en s k empiregård där mangårdsbyggnaden, flankerad av bryggstuga och födorådsstuga, vänder sig mot byvägen medan ekonomibygnaderna är orienterade till gårdens baksida. Gårdstypen började bli vanlig i trakten kring förra seklets mitt. Mangårdsbyggnaden, en tvåvåning parstuga med utbyggt trapphus, är delvis ombyggd men har i stort bevarat sin karaktär.

I den östra fastighetsgränsen, mittemot härbre och loge, ligger en timrad ladugård från 1899.

De byggnader som är aktuella för byggnadsminnesförklaring är bryggstugan, födorådsstugan, härbret och logen med vagnslider/vedbod.

Bryggstugan är en panelad timmerbyggnad med enkelstugans plan, uppförd i en våning med vind. Fasaden är klädd med locklistpanel, målade med faluröd plastfärg. Huset har mittpostfönster med fyra olika varianter av spröjsindelning. Entrén består av en kraftigt svängd förstukvist med papptak och bruna döbattangdörrar. Sadeltaket är

LÄNSSTYRELSEN

Jämtlands län
Länsantikvarien

1988-06-21

11.392-654-83

täckt med tvåkupigt tegel och har panelad takfot med svagt profile-
rade rafter. Byggnaden vilar på spritputsad stengrund som kragar
ut något från fasadlivet.

Bryggstugan består av förstuga, liten kammare och stuga. I stugan
finns en stor mur med bakugn och järnspis. Runda åsar löper i stu-
gans längdriktning, ca 1,80 m över golvet. Från förstugan leder
en fyrdelad spegeldörr till stugan, en omålad, tredelad spegeldörr
till kammaren och en trappstege till vinden.

Bryggstugan har nyttjats som bagarstuga vid tunnbrödbak två gånger
om året. Sista gången man bakade i stugan var 1960. I och med att
en ny bagarstuga uppfördes hos en granne övergick man då till att
baka där. Bryggstugan har också använts som sommarstuga. År 1962
lämnade man för sista gången mangårdsbyggnaden för att flytta ut
i bryggstugan sommartid. Huset används nu som förråd.

Födorådsstugan är en timrad parstuga i en våning men med låg vinds-
våning, s k halvvåning. Byggnaden som vilar på en murad stengrund,
är sannolikt uppförd kring 1800-talets mitt. Den symmetriska fasaden
är klädd med rödmålad locklistpanel. Fasadens symmetri bryts något
av att det södra rummet har två tättsittande fönster mot gården.
Fönstren är traditionella, sexdelade mittpostfönster med profilerade
fönsteröverstycken. Den mittplacerade entrén har döbattangdörrar
och dekorativ portomfattning. En enkel träbro leder upp till dörren.
Sadeltaket är täckt med tvåkupigt tegel. Födorådsstugan har, såsom
namnet anger, nyttjats som bostad av gårdens äldre generation sedan
de yngre tagit över jordbruket. Stugan nyttjades som bostad fram
till slutet av 1940-talet då nuvarande ägarens farmor bodde där.
Huset används numera som gäststuga. Det norra rummet är oinrett,
det södra moderniserat.

Logen är uppförd i timmer i två våningar, medan vagnslider/vedbod
är en panelad regelkonstruktion i en våning.

Logen har oklädda timmerväggar, den södra gavelfasaden består av
rundtimmer medan övriga väggar är bilade. Timret i logens övre del
har knutformationer som tyder på att det övre partiet härrör från
1700-talet, medan bottenvåningen sannolikt är från 1800-talet. En
stor traktorport togs upp i logens östra långvägg på 1950- eller
60-talet. Taket är täckt med korrugerad plåt. Den låga delen med
vagnslider/vedbod har fasad av lock- resp locklistpanel och spån-
täckt tak. Byggnaden vilar på hörnstenar. Logen har använts som
tröskloge/kornlada fram till början av 1960-talet och fungerar nu
som förråd.

Härbret är uppfört av timmer i två våningar under spåntäckt sadeltak.
Taket är ett s k mångåstak med sexkantiga åsändar och enkla vindskivor.
Byggnaden har gavelskulle och vilar på hörnstenar. Knutdetaljerna
tyder på att härbret uppförts under 1700-talet. Dörren, som tidigare
motsvarade den nuvarande dörrens övre 2/3, förstorades vid mitten
av 1900-talet för att underlätta inlastningen av säd m m. Den nuva-
rande dörren är en narad bräddörr. På östgaveln, ovanför dörren,
finns ett litet fönster. Härbrets övre våning nyttjades för förva-
ring av matvaror som fläsk och tunnbröd, medan bottenvåningen använ-

LÄNSSTYRELSEN
Jämtlands län
Länsantikvarien

1988-06-21

11.392-654-83

des för förvaring av tröskad säd. Härbret behöll sin funktion som visthusbod fram till 1960.

Såväl logen med vagnslider/vedbod, som härbret, är målade med falu rödfärg. De båda husen har en traditionell placering intill varandra i västra fastighetsgränsen, bakom manbyggnaden.

Tillsammans med mangårdsbyggnad och ladugård bildar de byggnadsminnesförklarade husen på Norrgård 1:2 en välbevarad och representativ bondgård från 1800-talets senare hälft.

Bryggstugan, loge med vagnslider/vedbod och härbret upprustades med hjälp av statliga byggnadsvårdsmedel 1984.

Logen, härbret, födorådsstugan och bryggstugan bevarar egenarten hos en gången tids byggnadsskick och är med hänsyn därtill att anse som synnerligen märkliga.

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 1 § lagen (1960:690, ändrad och omtryckt 1976:440) om byggnadsminnen de rubricerade byggnaderna på fastigheten Norrgård 1:2, Mattmars socken, Åre kommun, Jämtlands län för byggnadsminne.

Länsstyrelsen meddelar enligt 2 § samma lag följande skyddsföreskrifter:

1. Skyddsföreskrifternas pkt 2, 3, 4, 5, 6, 9 omfattar bryggstuga, födorådsstuga, härbre och kornlada/vagnslider/vedbod. Byggnaderna har markerats med rött på den bifogade kartan. Övriga byggnader inom det på karta tillhörande dessa skyddsföreskrifter markerade området omfattas av punkterna 3, 7, 8, 9 i skyddsföreskrifterna.
2. Skyddsföreskrifterna omfattar ovannämnda byggnaders exteriör samt bryggstugans samtliga befintliga fasta interiörer, såsom golv, dörrar, dörrfoder, fönster, fönsteromfattningar, socklar och fast inredning som bakugn m m. Bryggstugans och födorådsstugans planlösningar omfattas också av skyddsföreskrifterna.
3. Byggnaderna får ej rivras eller flyttas.
4. Byggnaderna får ej till sitt yttre byggas om eller förändras på annat sätt.
5. Befintliga interiörer, som berörs av skyddsföreskrifterna enligt ovan, skall bevaras.
6. Underhållsätgärder som rör exteriören såsom ommålning samt reparation av timmerfasader, träpanel, takbeläggning, skorstenar, fönster, stensockel ska utföras på sådant sätt att byggnadernas kulturhistoriska värde inte minskas. Innan underhållsätgärder

vidtages enligt ovan ska samråd ske med länsstyrelsen som också lämnar råd och anvisningar i dessa frågor. Motsvarande gäller också för bryggstugans interiör och fasta inredning.

7. Det på karta tillhörande dessa skyddsföreskrifter markerade området får inte bli föremål för väsentlig förändring. Eventuell nytillkommande bebyggelse måste utformas och placeras på ett sätt som inte förvanskar områdets kulturhistoriska värde. Sådana förändringar, som nämnts under denna punkt, skall utföras under länsstyrelsens kontroll.
8. Området kring byggnadsminnet skall hållas i sådant skick att byggnadsminnets utseende och karaktär inte förvanskas.
9. Om ändring av byggnadsminne i strid med skyddsföreskrifterna anses nödvändig för att byggnaderna ska vara till nytta eller sådan ändring i övrigt kan anses påkallad av särskilda skäl, kan länsstyrelsen enligt 3 § lagen om byggnadsminnen meddela tillstånd härtill.

./. Besvär till kammarrätten i Sundsvall (se bilaga).

Erik Berglund
tf länsråd

Jan Raihle
länsantikvarie

HUR MAN ÖVERKLAGAR TILL KAMMARRÄTT

Om Ni är missnöjd med länsstyrelsens beslut kan Ni skriva till kammarrätten.

I brevet skall Ni

- tala om vilket beslut Ni överklagar, t ex genom att ange ärendets nummer (diarie-numret)
- redogöra för dels varför ni menar att länsstyrelsens beslut är felaktigt, dels hur Ni anser att beslutet skall ändras.

Ni undertecknar brevet, förtydligar namnteckningen och uppger postadress och telefonnummer.

Om Ni har handlingar eller annat som Ni anser stöder Er ståndpunkt, så bör Ni skicka med det.

Ni kan givetvis anlita ombud att sköta överklagandet åt Er.

OBS!

1. **Brevet skall lämnas/skickas till länsstyrelsen och inte till kammarrätten.** Den ordningen har kommit till främst för att snabba upp handläggningen. Länsstyrelsen kan nämligen då, samtidigt med Ert överklagande, sända sina handlingar till kammarrätten, som kommer att behöva ha tillgång till dem.

Länsstyrelsens adress och telefonnummer är

Länsstyrelsen	Telefon
831 86 ÖSTERSUND	063 - 14 60 00

2. Länsstyrelsen måste ha fått Ert brev inom tre veckor från den dag Ni fick beslutet i Er hand, annars kan Ert överklagande inte tas upp.

Behöver ni veta mer om hur Ni skall gå till väga, så ring eller skriv till länsstyrelsen.

